

Waar is de hond?

en andere rijke teksten

VOOR OKAN

© 2023 - Wablieft

Frederik de Merodestraat 27

2800 Mechelen

www.wablieft.be

boeken@wablieft.be

Vormgeving: Merel Van Meurs

Druk: Wilco bv.

Illustratie op de cover: Julie Vangeel

Dit boek is ook beschikbaar als luisterboek.

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief.

Rijke teksten voor OKAN

Wablieft verzamelde voor dit project meer dan 50 nieuwe rijke teksten, in eenvoudig Nederlands, voor jongeren in OKAN-klassen. Dat deden we met steun van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief. Nog meer rijke teksten vind je op de website rijketeksten.org van de Taalunie.

Dit boek is een deel in een reeks van vijf boeken. Enkele teksten van dit project vind je enkel online. Bij alle verhalen en teksten van dit project hoort lesmateriaal. De teksten en het lesmateriaal kan je gratis downloaden. Alle info vind je op wablieft.be/OKAN

Wablieft dankt het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid voor de kans om dit project te mogen realiseren. En natuurlijk ook iedereen die meewerkte: alle auteurs, illustratoren, iedereen die lesmateriaal maakte en de leden van de stuurgroep.

De koningin van de slangen

Een oud volksverhaal uit het Perzische rijk
Marita de Sterck

Mamed woont in een dorp, hoog in de bergen.
Elke morgen gaat Mamed hout hakken, samen
met zijn vriend Aran.

Elke avond dragen ze het hout op hun rug naar
het dorp.

De mensen kopen hun hout om vuur te maken.
Hout hakken in de bergen is zwaar werk.
Maar Mamed en Aran zijn jong en sterk.
En ze houden van werken in de bergen.

In de bergen stormt het vaak.
Dan knalt de donder als het schot van een
geweer.
Dan vliegen de bliksems door de lucht.
Dan komt de regen hard neer.
Zo hard dat je hoofd er pijn van doet.

Op een dag stormt het zo erg dat Mamed en
Aran moeten vluchten.
Ze rennen terug naar het dorp, zo snel ze kunnen.
Ze kijken wel goed uit dat ze niet in een kuil
vallen.

Naast de paden op de berg zijn veel diepe kuilen.
Onderweg zien ze een grot. Ze kruipen er vlug
in.

De grot is diep en donker.
Voorzichtig lopen Mamed en Aran verder.
Een grote steen ligt op hun pad.
Samen rollen ze de zware steen weg.
Onder de steen vinden ze een bron.
Er vloeit geen water uit, maar een dikke, gele
stroom.
Mamed en Aran stoppen hun vingers erin.
Ze likken aan hun vingers.
‘Dat is honing. Pure honing!
En deze honing is veel lekkerder dan de honing
die we kennen!’

Mamed en Aran vullen hun waterkruiken met de
heerlijke honing.
Mamed roept: ‘Deze honing kunnen we op de
markt verkopen!’
Aran knikt. ‘Dat is een goed idee!’
Als het lukt, komen we nog meer honing halen.’

Eindelijk is de storm voorbij.
Mamed en Aran lopen terug naar hun dorp.

Ze dragen elk een kruik vol honing.
Thuis gieten ze de honing in kleine potjes.

Mamed en Aran staan op de markt met hun honing.

Ze roepen: 'Verse honing! Lekkerder dan alle andere honing!

Wie wil een beetje proeven?'

De mensen proeven de honing van Mamed en Aran.

Ze likken hun lippen af. 'Dit is de beste honing van de wereld!'

Wie van de honing proeft, koopt meteen een potje.

Het hele dorp vertelt over die geweldige honing.

Al snel hebben Mamed en Aran alle potjes verkocht.

Elke dag gaan Mamed en Aran naar de bron in de grot.

De honing blijft maar stromen.

Ze vullen veel kruiken. Ze verkopen heel veel potjes.

Ook uit andere dorpen komen mensen naar Mamed en Aran.

Iedereen wil hun honing kopen.

Mamed en Aran worden elke dag rijker.
Ze gaan geen hout meer hakken.
Ze halen alleen nog maar honing uit de bron.
Na een tijd zijn ze bijna zo rijk als de rijkste man
in het dorp.

Maar op een dag denkt Aran: 'Ik ben rijk, maar
het kan altijd beter.
Ik wil het geld niet meer delen met Mamed.
Wat als ik alle honing voor mezelf houd?
Dan word ik de rijkste man van het dorp. Van
alle dorpen in de bergen!'

De volgende dag zijn Mamed en Aran aan het
werk in de grot.
Ze vullen hun kruiken met honing.
Aran loopt verder in de grot, tot bij een heel
diepe put.
Hij roept: 'Kom eens kijken, Mamed!
Er ligt iets op de bodem van deze kuil!'
Mamed loopt naar de rand van de put. Hij kijkt
naar beneden.
Plots geeft Aran zijn vriend een harde duw.
Mamed valt in de put.

Daar ligt Mamed, op de bodem van de kuil.
Hij beweegt niet meer.
'Nu is alles voor mij alleen!' roept Aran.
'Nu word ik de rijkste!'
Aran loopt naar het dorp.
Hij vertelt: 'Mamed is op reis, naar een ver land.
Hij blijft heel lang weg.'

Maar Mamed ligt nog altijd op de bodem van de
put.
Het duurt lang voor zijn ogen open gaan.
Hij schudt zijn hoofd.
Dat doet erg veel pijn.
'Waar ben ik? Wat is er gebeurd? Hoe lang lig ik
hier?'
Mamed kijkt rond in de kuil.

Hij schrikt en knijpt in zijn arm.
'Is dit echt, of is het een enge droom?'
Mamed ziet honderden slangen in de kuil.
Kleine en grote slangen, dikke en dunne slangen.
Ze zien er allemaal gevaarlijk uit. Ze komen
dichterbij.
Ze kronkelen met hun dunne lijf.
Ze sissen. Hun tong gaat hun muil in en uit.
Met hun gele ogen kijken ze naar Mamed.

Mamed wordt doodsbang.
Eén van de slangen ziet er anders uit.
Mamed gelooft zijn ogen niet.
Dit is een heel vreemde slang.
Zoiets heeft hij nog nooit gezien!
Bovenaan is ze een mooie vrouw, met fijne armen
en handen.
Ze heeft prachtige donkere ogen en blinkende,
zwarte haren.
Vanaf haar middel is ze een slang, met een lange
staart.
Op de punt van die staart zit nog een kleine
slangenkop.
Op haar vrouwenhoofd staat een gouden kroon.
Op de slangenkop op haar staart staat een kleine
kroon.

De mond van Mamed valt open.
Dit wezen is half mens, half slang!
Mamed vindt het vrouwenhoofd heel mooi.
Maar de slangenstaart doet hem rillen en beven.
Mamed wil vluchten, maar hij kan niet weg.
De kuil is te diep, de randen zijn te steil.
En overal zijn slangen.

De slangenvrouw kijkt hem aan: 'Niet bang zijn, jonge man.

Ik doe je geen kwaad.'

'Een slang die kan praten!' roept Mamed.

'Ik ben geen gewone slang,' zegt de slangenvrouw.

'Ik ben de koningin van de slangen.

Ze noemen me Shahmaran.

Welkom in mijn rijk. Je bent mijn gast.'

Mamed stottert: 'Heel ... Veel ... Dank ...'

De stem van de slangen-koningin klinkt lief.

Haar ogen kijken hem vriendelijk aan.

Mamed vindt de andere slangen eng, maar hij kan niet weg.

Hij moet daar wel blijven.

En hij wil de koningin ook wel beter leren kennen.

Mamed blijft in het rijk van Shahmaran.

Hij woont er een lange tijd.

Hij leert Shahmaran elke dag wat beter kennen.

Ze is lief en mooi, en ook erg slim.

Ze leert Mamed veel dingen, over vroeger en over nu.

Ze wijst hem kruiden die mensen en dieren kunnen genezen.

En ze vertelt hem spannende verhalen.

Haar woorden smaken nog zoeter dan de honing
uit de bron.

Al gauw is Mamed verliefd op Shahmaran.
En de slangen-koningin is verliefd op Mamed.
Ze zijn vaak dicht bij elkaar.
Zo dicht, dat er een schub op Mameds rug
verschijnt. En dan nog een schub. En nog één.
Langzaam groeit op zijn rug een stukje huid van
een slang.

Op een dag vraagt Mamed aan Shahmaran:
‘Ik ben erg graag bij jou, maar ik mis mijn familie.
Ik droom elke nacht van mijn ouders, mijn broers
en zussen.
Mag ik ze eens bezoeken?
Daarna kom ik terug naar jou.’
Shahmaran schudt haar vrouwenhoofd én
haar slangenkop: ‘We hebben slechte dingen
meegemaakt met de mensen.
Ik vertrouw ze niet meer.
Veel mensen liegen en bedriegen.
Ze beloven dingen, maar ze doen die dingen dan
toch niet.
Ze denken vaak alleen maar aan geld.
Ik wil niet dat ze weten waar ik woon.’

‘Ik zal niemand over jou vertellen!’ roept Mamed.
De slangen-koningin zucht: ‘Het is te gevaarlijk.
De mensen zullen alles doen om mij te vangen.’
‘Waarom willen ze jou vangen?’ vraagt Mamed.
Shahmaran zwijgt lange tijd.
Dan kijkt ze Mamed aan.
‘Wie van mijn vlees eet, die zal nooit sterven.’
‘Is dat echt waar?’ roept Mamed.
Shahmaran knikt. ‘Mensen zijn bang voor de
dood.
Ze willen blijven leven, voor altijd en altijd.
Daarom zoeken ze mij.
Ze willen me doden om mijn vlees te kunnen
eten.’

‘Ik zal niet zeggen dat ik bij jou was!
Ik vertel niemand waar je woont,’ belooft
Mamed.
Shahmaran denkt na. ‘Mamed, familie is
belangrijk.
Daarom laat ik je bij hen op bezoek gaan.
Maar je mag echt niets over mij vertellen.
Als je me verraadt, is mijn leven in gevaar!’
Mamed legt zijn hand op zijn hart: ‘Ik zweer dat
ik niets vertel!’

De volgende dag reist Mamed naar zijn dorp.
Iedereen is heel blij om hem te zien.
Zijn familie en vrienden blijven maar vragen:
‘Waar was je toch, Mamed?
Aran woont nu in een ander dorp. Hij is erg rijk.
Hij zei dat je op reis was. Hij wist niet waar je
was!’

Mamed vertelt: ‘Ik reisde over de bergen. Weken,
maanden lang.’
Hij zegt niet dat Aran hem in de put duwde.
Hij zwijgt over de slangenkuil en over
Shahmaran.
En hij zorgt dat niemand het stukje slangenhuid
op zijn rug ziet.
Altijd houdt hij zijn hemd aan, ook als hij gaat
baden in de rivier.

Maar op een dag wordt de dochter van de rijkste
koopman van de hoofdstad ziek.
De beste dokters onderzoeken haar.
Ze geven haar medicijnen en kruiden.
Maar wat ze ook doen, het meisje wordt niet beter.
Haar vader weet niet wat te doen.
‘Er moet toch een middel zijn om mijn dochter
te genezen!’

Wie dat medicijn vindt, krijgt een zak vol goud.’
De dokters zuchten: ‘Je dochter kan alleen
genezen als ze het vlees van de slangen-koningin
eet.

Ze moet ook het water drinken waarin het vlees is
gekookt.

Dan zal ze genezen en ook nog eeuwig leven.’

De koopman roept: ‘Zeg me waar we de slangen-
koningin kunnen vinden!’

De dokters schudden hun hoofd. ‘Veel mensen
zoeken Shahmaran.

Maar niemand weet waar ze woont.’

De koopman laat in alle huizen, in alle winkels,
op alle markten vragen:

‘Wie weet waar de slangen-koningin woont?

Wie Shahmaran kan vinden, krijgt een grote
beloning.’

Niemand weet het.

Een marktvrouw zegt: ‘In de bergen woont een
wijze oude man.

Hij weet dingen die niemand anders weet.

Misschien kun je het aan hem vragen?’

Na lang zoeken vinden ze de wijze oude man in
zijn hutje in de bergen.

De oude man luistert naar de vraag.

Hij denkt na. 'Waar Shahmaran woont, dat weet niemand. Ik ook niet.

Maar dit weet ik wel: wie lang bij haar leeft, krijgt op zijn rug een stuk huid van een slang.

Als je zo iemand vindt, kun je hem vragen waar ze woont.'

De rijke koopman roept zijn soldaten.

'Ga overal zoeken naar iemand met een stuk slangenhuid op zijn rug.'

De soldaten gaan op pad.

In elk dorp roepen ze de mensen bij elkaar.

Ze onderzoeken hun rug.

Ze zien littekens, blauwe plekken, schrammen, schaafwonden.

Maar ze vinden niemand met een stukje slangenhuid op zijn rug.

Op een dag komen ze bij het dorp waar de familie van Mamed woont.

Mamed is er nog altijd op bezoek.

Ze roepen de mensen bij elkaar en bekijken hun rug.

Een van de soldaten gaat naar de rivier.

Daar is Mamed aan het baden, met zijn hemd aan.

Mamed weet niet dat de soldaat tussen de
struiken staat, en naar hem kijkt.
Hij let altijd goed op dat niemand zijn rug kan
zien.
Maar zijn hemd beweegt in het stromende
water.
Het gaat een beetje omhoog. En dan ...

De soldaat sluipt dichterbij.
Hij ziet een rare vlek op de rug van Mamed.
Het lijken wel schubben!
Hij roept de andere soldaten: 'Kom gauw! We
hebben hem!
Ik denk dat deze man slangenhuid op zijn rug
heeft.
Hij weet dus waar de slangen-koningin woont!
Mamed trekt vlug zijn kleren aan.
Hij schudt zijn hoofd: 'Dat is een litteken, ik ben
ermee geboren.
Geloof me, ik weet niets van een slangen-
koningin!
Maar de slangenhuid op zijn rug zegt iets anders.

De soldaten nemen Mamed mee naar de
hoofdstad.
Ze gooien hem in de cel.

Mamed krijgt geen eten en geen drinken, maar wel veel slaag.

De soldaten roepen: 'Vertel ons waar Shahmaran woont!'

Mamed wordt slap van de honger en de dorst. Maar hoeveel slaag hij ook krijgt, hij zegt geen woord.

De rijke koopman roept zijn soldaten: 'Zo lukt het niet.

We moeten iets anders bedenken.

We laten Mamed vrij.

Maar jullie moeten hem volgen, zonder dat hij het merkt.

Hij zal ons naar de slangen-koningin brengen!'

De soldaten halen Mamed uit de cel.

'Je zegt ons toch niets!

We kunnen je niet gebruiken.

We laten je weer vrij. Maak dat je wegkomt!'

Mamed gelooft zijn oren niet.

Hij kijkt rond. Niemand let op hem.

Hij loopt het dorp uit en kijkt nog eens goed achterom.

Geen enkele soldaat volgt hem!

Hij is vrij! Echt vrij!

Mamed begint te rennen.
Hij rent tot hij geen adem meer heeft. En nog
verder. En nog.
Hij blijft maar rennen. Tot zijn benen, zijn voeten
kapot zijn.
Hij holt naar de grot, naar de kuil van de slangen.
Hij moet met Shahmaran naar een veiliger plaats
vluchten!

Mamed daalt af in de kuil met slangen.
'Shahmaran!'
De slangen-koningin kust hem. 'Mijn lieve
Mamed!'
Mamed roept: 'Liefste, we moeten vluchten, ver
weg van hier!
Alle soldaten van dit land zoeken jou.
Vroeg of laat komen ze hier.
Als ze jou vinden, zullen ze jou doden en opeten!'
Shahmaran knikt: 'Dan moeten we snel vertrekken.'

Maar voor ze kunnen vluchten, staan de soldaten
bij de kuil.
Ze klimmen naar beneden.
Ze zijn met veel, en ze hebben wapens.
Ze doden veel slangen en nemen Shahmaran mee.
De andere slangen vluchten.

Mamed volgt de soldaten tot bij de gevangenis.
De soldaten sluiten Shahmaran op.
Mamed smeekt: 'Mag ik mijn geliefde bezoeken?
Eén keer?'
De soldaten brengen Mamed naar haar cel.
Ze verstoppen zich in de buurt, om alles te
kunnen horen.
Mamed huilt: 'Je had gelijk, liefste.
Het was te gevaarlijk om naar mijn familie te gaan.
Door mijn schuld hebben ze jou gevonden.'
'Huil niet, mijn lieve man,' fluistert Shahmaran.
'Ze zullen mij doden, dat is zeker.
Maar er is een manier om toch samen te blijven.'
'Hoe dan?' vraagt Mamed.

Shahmaran weet dat de soldaten luisteren.
Ze zegt: 'Wie eet van de slangenkop op de punt
van mijn staart, zal nooit sterven.
Hij blijft voor altijd leven en krijgt ook mijn kennis.
Maar wie van mijn mensenhoofd eet, die gaat
dood.
Wil je bij mij blijven, Mamed?
Wil je me volgen in de dood?
Eet dan van mijn mensenhoofd.
Dan gaan we samen dood, dan zijn we voor altijd
samen.'

De soldaten hebben alles gehoord.
'Nu weten we wat we moeten doen!'
Ze vermoorden de slangen-koningin.
Ze hakken de kleine slangenkop van haar staart.
Ze koken het vlees en eten het op.
Ze dansen. 'Nu zullen wij eeuwig leven!'
Maar alle soldaten vallen dood neer.

Mamed wil maar één ding: bij zijn dode geliefde
blijven.
Hij doet precies wat ze hem vroeg.
Huilend eet Mamed een beetje vlees van haar
mensenhoofd.
Omdat het moet. Want als hij sterft, is hij weer
bij haar.
Maar Mamed gaat niet dood.
Hij blijft leven, voor altijd en altijd.
En dat was precies wat Shahmaran wilde.

Alle kennis en wijsheid van Shahmaran zit nu in
Mamed.
Hij kan haar prachtige verhalen vertellen.
Hij weet met welke kruiden hij mensen en dieren
kan genezen.
Veel mensen komen hem om hulp vragen.
En elke keer als Mamed een oud verhaal vertelt ...

En elke keer als Mamed een mens of dier
geneest ...
Dan is Shahmaran heel dicht bij hem.
Dan hoort en ziet en voelt Mamed zijn geliefde.
Dan fluistert ze in zijn oor:
'Dat hebben wij goed gedaan, mijn lieve Mamed.'

Dat was lang geleden zo.
En zo is het nog altijd.
En de slangen die uit de kuil waren gevlucht?
Die wachten nog altijd op de terugkeer van hun
koningin.
Want Shahmaran had hen beloofd dat ze ooit
terug zou komen.

Nawoord van Marita De Sterck
Dit verhaal komt uit het oude Perzische Rijk.
Dat land was vroeger héél groot: van India in het
oosten, tot Egypte en Turkije in het westen.
Het verhaal over de slangen-koningin Shahmaran
is honderden jaren oud.
Maar nog altijd vertellen mensen het verhaal
in Syrië, Irak, Iran, India, Turkije, Armenië,
Koerdistan, in veel talen: het Koerdisch, Farsi,
Turks ...

Als mensen uit die landen verhuizen, dan reizen de verhalen met ze mee. In meer dan één restaurant in België zag ik een prent van de slangen-koningin aan de muur.

Ik verzamel volksverhalen uit de hele wereld, bestudeer ze en bundel ze in boeken zoals ‘Wreed schoon’ en ‘Demonen’.

Jonas Thys maakte de prenten voor deze boeken, en ook de prent bij dit verhaal over Shahmaran.

Het verhaal over Shahmaran hoorde ik vertellen in Antwerpen, Gent en Brussel, onder andere door Manu Ali. Hij is een Koerd uit Syrië, die nu als leraar in België werkt. Je vindt de slangen-koningin in veel verhalen, boeken, schilderijen, beelden, liedjes, films, tv-series. Mamed heet soms Jamasp, Tahmasp, Camasb, Jamsab, Camsap ...

Prenten van Shahmaran zie je vaak in huizen waar Koerden wonen. Ze geloven dat Shahmaran geluk en vruchtbaarheid brengt. Daarom vind je haar afbeelding ook in de bruidsschat van meisjes, en in de slaapkamer van koppels die pas trouwden. Voor sommige groepen, bijvoorbeeld de Yezidi, is de slang een heilig dier.

.....

